

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

12 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

CATAN Liliana
PLĂMĂDEALĂ Ghenadie
MIRON Aliona
STRATULAT Galina
BEJENARU Iurie

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2022 de către avocatul Popil Angela, în numele inculpatului

Rusu Ion XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 22.09.2018 – 29.05.2018;

Instanța de apel: 21.06.2018 – 05.12.2018;

Instanța de recurs ordinar : 22.02.2019 – 16.04.2019;

Instanța de apel: 20.05.2019 – 20.11.2019;

Instanța de recurs ordinar : 25.03.2020 – 15.09.2020;

Instanța de apel: 31.10.2020 – 27.01.2022;

Instanța de recurs ordinar : 23.05.2022 – 12.11.2022.

Asupra recursului ordinar declarat, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 29 mai 2018, Rusu Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 9 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și a exercita o anumită activitate legată de gestionarea întreprinderilor comerciale pe un termen de 3 ani.

S-a dispus încasarea din contul lui Rusu Ion în beneficiul:

- lui Cococenco Constantin, prejudiciul material în sumă de 1094460 lei și prejudiciul moral în mărime de 10000 lei;

- statului, cheltuielile de judecată în mărime de 25634 lei.

2. În fapt, prima instanță, a constatat că Rusu Ion, în perioada aprilie 2009 – octombrie 2009, aflându-se în diferite locuri în mun. Chișinău, activând în calitate de administrator al SC „Asierto” SRL, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, cu folosirea situației de serviciu, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul desfășurării unei afaceri comune privind procurarea din R. Moldova și exportarea peste hotarele țării a pieilor de bovine, în baza unor contracte de împrumut fără dobândă încheiate din numele SC „Asierto” SRL, a cerut și a primit de la Cococenco Constantin, în mai multe rate, mijloace bănești în sumă totală de 700000 lei și 25000 euro, care la momentul comiterii infracțiunii

constituiau suma de 394460 lei, bani pe care i-a însușit, cauzând părții vătămate o daună materială considerabilă, în valoarea totală de 1094460 lei, ceea ce constituie proporții deosebit de mari.

În drept, acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.*

3. Apel a declarat avocatul Popil Angela, în numele inculpatului, solicitând casarea sentinței și a încheierii din 25 aprilie 2018 și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Rusu Ion să fie achitat, iar acțiunea civilă să fie respinsă.

În motivarea apelului declarat s-au invocat că:

- instanța nu a argumentat din care considerente urmează a fi respinse probele apărării și nu a justificat din care considerente au fost respinse cererile apărării și inculpatului privind inadmisibilitatea probelor, în hotărâre fiind preluat textul rechizitoriului și declarațiile martorilor audiați, inclusiv și ale inculpatului, fără a fi făcută o analiză a acestora prin prisma criticilor invocate și prin analiza circumstanțelor cauzei în raport cu probatoriul administrat;

- învinuirea adusă inculpatului este una formală și abstractă, contrară cerințelor art. 281 alin. (2) și art. 296 alin. (2) Cod de procedură penală, deoarece din aceasta nu rezultă modul de săvârșire a infracțiunii;

- pentru a fi calificată fapta în baza art. 190 alin. (5) Cod penal este obligatoriu stabilirea scopului special, care la caz nu a fost stabilit, nefiind constatat cu certitudine că inculpatul în momentul în care partea vătămată a transmis mijloace bănești către SRL „Asierto”, urmărea scopul de a le sustrage pentru sine și nu urmărea intenția de a-și onora angajamentul asumat prin contractele de împrumut în baza cărora partea vătămată a depus la contul bancar al întreprinderii banii împrumutați ultimei;

- nu s-a luat în considerație nici faptul că acuzarea nu a stabilit imposibilitatea apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile, având în vedere că partea vătămată, în actul de sesizare a indicat că a transmis SRL „Asierto” mijloace bănești cu titlu de împrumut în temeiul unor contracte de împrumut semnate cu această întreprindere;

- prin actul de acuzare, se pretinde că inculpatul și-ar fi însușit personal mijloacele bănești presupus împrumutate de către partea vătămată SRL „Asierto”, pe când instanța nu a arătat în ce măsură patrimoniul victimei s-a diminuat și în care măsură a crescut patrimoniul inculpatului, prin care probe se demonstrează însușirea personală de către inculpat a surselor bănești invocate ca fiind sustrate;

- din învinuirea înaintată, reiese că inculpatul a însușit suma de 25000 euro presupus împrumutată de către partea vătămată SRL „Asierto”, pe când nici în învinuire și nici în hotărâre, nu a fost demonstrat prin care mijloace materiale de probă se confirmă transmiterea propriu-zisă a acestei sume la contul bancar al SRL „Asierto” sau în casieria acesteia sau a inculpatului;

- imputarea sustragerii sumei în mărime de 25000 euro, se bazează pe însumarea matematică a cifrelor conținute în contractele de împrumut nr. 01/09 din 29.04.2009, 02/09 din 30.04.2009, chitanța la dispoziția de încasare nr. 07 din 06.05.2009 și chitanța la dispoziția de încasare nr.00007 din 19.05.2009, fără a ține

cont că chitanțele din urmă sunt emise în temeiul unui singur contract de împrumut 01/09 din 29.04.2009;

- veridicitatea probelor și autenticitatea acestora a fost pusă la îndoială de partea apărării, deoarece martorul Gurău Lilia, în ședința de judecată, a afirmat, că asemenea documente contabile, adică dispoziții de încasare, nu a semnat, și semnătura pe acestea nu-i aparține, iar inculpatul a declarat că aceste contracte nu au fost semnate de el, deși, aparent, semnătura i-ar aparține, însă textul contractului a fost printat pe coli de hârtie A4, semnate de inculpat în alb. Din acest motiv, apărarea a solicitat efectuarea expertizei tehnice a documentelor și a expertizei grafoscopice, care neîntemeiat a fost respinsă de instanță, prin încheierea din 25.04.2018;

- nici din învinuirea înaintată, nici din sentință, nu a fost demonstrat prin careva probe pertinente și concludente, că prin acțiunile sale, inculpatul a recurs la abuzul de încredere a părții vătămate, sau acțiunea adiacentă de înșelăciune la momentul încheierii contractelor de împrumut nr. 4 din 07.09.2009, nr. 5 din 10.09.2009 și nr. 6 din 30.10.2009, precum că a ascuns careva informații cu referire la contractele de împrumut, la destinația sumelor împrumutate SRL „Asierto”, circumstanțe care denotă lipsa acțiunilor adiacente obligatorii de înșelăciune și inducere în eroare a părții vătămate, de rând ce însuși partea vătămată a confirmat că banii transmiși întreprinderii au fost folosiți de către inculpat pentru procurarea mărfii – pieilor brute sărate;

- nu a fost demonstrată intenția sustragerii de la partea vătămată a sumelor de bani pretinse de către acesta din urmă;

- înscrisurile care se pretinde că ar demonstra intenția, și anume, corespondența electronică și Skype, precum și înregistrarea audio a convorbirii telefonice între parte vătămată și fosta soție a inculpatului, anexate la materialele cauzei de către acuzare și partea vătămată, urmau a fi apreciate critic, deoarece nu au fost obținute de către organul de urmărire penală în condițiile Codului de procedură penală, cerere care neîntemeiat a fost respinsă de instanță;

- nu a fost făcută nici o delimitare a escrocheriei de încălcarea normelor de drept civile, delimitare care se impunea a fi făcută având în vedere faptul că inculpatul și partea vătămată sunt asociații SRL „Asierto”, ce presupune desfășurarea în comun și în interese comune a activității de antreprenariat, că întreprinderea dispunea de suficiente active din contul cărora să fie satisfăcute eventualele pretenții ale părții vătămate în cazul în care întreprinderea nu-și executa obligația de rambursare la termen a împrumuturilor contractate.

- instanța de fond eronat a concluzionat că inculpatul ar fi sustras și și-ar fi însușit suma în mărime de 160.000 lei, presupus împrumutată SRL „Asierto” de la SRL „Constant Imobil” în baza contractului de împrumut din 03.09.2009, pe când nici în învinuire, nici în sentință nu a fost probat prin ce anume se confirmă că suma dată a fost realmente transmisă/transferată de către SRL „Constant Imobil” către SRL „Asierto”, la contul de decontare al acesteia sau a fost altfel depusă în casieria ultimei;

- în cauza dată, SRL „Constant Imobil” nu are nici o calitate procesuală în acest proces, nici ca parte vătămată și nici parte civilă, prin urmare, instanța eronat a concluzionat că inculpatul ar fi însușit careva mijloace bănești de la întreprinderea

dată și, drept consecință a dispus încasarea în beneficiul lui Cococenco Constantin a sumei în mărime de 160 000 lei, obiect al contractului de împrumut din 03.09.2009, care nu a fost acordat SRL „Asierto”;

- în ședința preliminară, în temeiul art. 251 Cod de procedură penală, apărarea a formulat cerere de inadmisibilitate a probelor și nulitate a actelor procesuale, care a fost respinsă de instanță prin încheierea din 01.12.2017, pe motiv că ar fi prematură înaintarea unei astfel de cereri la acea etapă, iar cererile formulate pe parcursul cercetării judecătorești în acest sens, au fost considerate de instanță, ca fiind neîntemeiate și declarative;

- fosta soție a inculpatului s-a folosit de dreptul prevăzut la art. 105 alin. (7) Cod de procedură penală și a refuzat să facă careva declarații cu referire la învinuirea adusă lui Rusu Ion, însă, oricât de riguroasă ar fi, examinarea efectuată de către un judecător de fond constituie un instrument de control imperfect al credibilității unei declarații, în măsura, în care nu permite să se dispună de elementele care apar într-o confruntare din cadrul unei ședințe publice, între acuzat și acuzatorul său;

- partea apărării a obiectat la urmărirea penală și în instanță asupra raportului de expertiză nr. 2381 din 30.11.2010, ca fiind viciat, deoarece expertului i s-au prezentat mostre de semnătură colectate de la partea vătămată, de la martorul Gurău Lilia și ale ștampilei SRL „Asierto” în cadrul altei cauze penale. Procesele verbale de colectare a mostrelor pentru cercetare comparativă din 17.11.2010, contravin cerințelor art. 154-156 Cod de procedură penală, inclusiv și pentru faptul că s-a efectuat expertiza aparentei ștampilei SRL „Asierto” de pe chitanța la dispoziția de încasare nr. 00034 din 30.10.2009, chitanța la dispoziția de încasare nr. 00023 din 07.09.2009 și chitanța la dispoziția de încasare nr. 00024 din 10.09.2009, în lipsa actului procedural de ridicare a acestor înscrisuri și de recunoaștere a lor în calitate de corp delict sau mijloace materiale de probă, ceea ce este contrar prevederilor art. 131 alin. (1), 158 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală;

- sunt viciate toate actele procesuale întocmite cu participarea părții vătămate, în lipsa traducătorului, odată ce ultimul în ședința de judecată a declarat că nu cunoaște limba română și că urmează ai fi asigurat translator;

- instanța nu a apreciat întreg probatoriul administrat de către apărare în susținerea poziției sale, ori, raportul financiar al SRL „Asierto” pentru anul 2009, comunicat Biroului National de Statistică, potrivit căruia la 31.12.2009, întreprinderea a înregistrat un profit nerepartizat în mărime de 804198 lei, înregistrând venituri în mărime totală de 2837096 lei, stocurile de mărfuri și materiale în depozit la data bilanțului fiind în valoare de 1116840 lei, vorbește despre faptul că inculpatul nu a creat o impresie eronată părții vătămate cu referire la situația întreprinderii și că nu a dus partea vătămată în eroare prin înșelăciune;

- despre faptul că afacerea, în care partea vătămată a efectuat investiții exorbitante și de care ar fi fost deposedat de către inculpat, era o afacere reală și care înregistra beneficii, ne vorbesc și cifrele de afaceri – rulajul mijloacelor bănești la conturile de decontare ale societății respective. Or, potrivit informației comunicate de BC „Victoriabank” SA, pe parcursul perioadei 11.01.2010-05.07.2010, prin contul bancar valutar al SRL „Asierto” s-au efectuat operațiuni în valoare de 104814,36 euro, iar prin conturile bancare valutare deschise la BC „Moldova

Agroindbank” SA, în perioada 01.01.2009–11.10.2010, s-au efectuat operațiuni în valoare de 166174 dolari SUA și aproximativ 270000 euro, volumul operațiunilor de export-import înregistrat conform informației comunicate la dosar de către Serviciul Vamal al R. Moldova în anul 2009 s-a cifrat la suma de 3118369 lei, iar în anul 2010 în mărime de 2590335 lei;

- faptul că SRL „Asierto” nu era supra îndatorată și că își executa obligațiile comerciale și alte angajamente este confirmat și prin valoarea masei creditare validată în procesul de insolvență intentat prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 02.07.2014, fiind validate creanțe față de patrimoniul întreprinderii în mărime totală de 118101,83 lei;

- patrimoniul deținut în proprietate de inculpat (apartament, mașină, casă la țară și terenuri Agricole) au fost dobândite mult înainte de a-l cunoaște pe Cococenco Constantin, iar pe durata colaborării lor careva bunuri sau proprietăți nu au fost obținute, dovadă a acestui fapt fiind extrasul din registrul bunurilor imobile;

- între SRL „Asierto” și Cococenco Constantin au fost semnate trei contracte de împrumut, potrivit cărora ultimul a acordat SRL „Asierto” împrumuturi bănești în sumă totală de 540000 lei, cu termen de rambursare 31.12.2009. Împrumuturile au fost acordate de către parte vătămată în lei moldovenești, mijloacele bănești au fost depuse de către Cococenco Constantin în persoană la contul de decontare al SRL „Asierto” deschis la BC „Agroindbank” SA Filiala nr. 12 mun. Chișinău se confirmă prin ordinele de încasare nr. 08644 din 07.09.2009-60.000 lei, în baza contractului de împrumut nr. 4 din 07.09.2009, nr. 07182 din 10.09.2009 – 50000 lei, în baza contractului de împrumut nr. 5 din 10.09.2009, nr. 14030 din 30.10.2009 – 430000 lei, în baza contractului de împrumut nr. 6 din 30.10.2009;

- probele nominalizate vin să răstoarne declarațiile părții vătămate, precum că ar fi transmis banii împrumutați SRL „Asierto” lui Rusu Ion și că nu cunoaște ce a făcut ultimul cu sumele bănești. Or, pe ordinele de încasare a numerarului este aplicată semnătura părții vătămate care nu a fost de către Cococenco Constantin. Faptul intrării mijloacelor bănești la contul SRL „Asierto” e confirmat și prin declarațiile martorului Gurău Lilia, care a indicat că a reflectat în evidența contabilă aceste împrumuturi în baza extraselor bancare comunicate de instituția financiară respectivă, confirmat și prin rulajul bancar anexat la materialele cauzei și comunicat de BC „Moldova Agroindbank” SA;

- deși instanța a făcut referire la rulajul bancar anexat la materialele cauzei, însă nu a reținut că depunerile bănești efectuate de Cococenco Constantin confirmate prin ordinele de încasare a numerarului indicate supra se regăsesc în aceste rulaje, contrar expunerilor din procesul-verbal de examinare din 26.08.2017;

- nu s-au apreciat declarațiile inculpatului, referitor la pretenziile împrumuturi a câte 5000 euro, care a declarat că nu a semnat contractele de împrumut nr. 01/09 din 29.04.2009 și nr. 02/09 din 30.04.2009 și careva mijloace bănești în acest sens de la Cococenco Constantin nu a primit;

- potrivit procesului-verbal de ridicare din 17.11.2010, organul de urmărire penală a ridicat de la Cococenco Constantin contractele de împrumut nr. 4 din 07.09.2009, nr. 5 din 10.09.2009 și nr. 6 din 30.10.2009, precum și dispozițiile de plată nr. 00042 din 20.10.2009, nr. 00047 din 02.11.2009 și nr. 00049 din 17.11.2009, însă contractele de împrumut nr. 01/09 din 29.04.2009 și nr. 02/09 din

30.04.2009, chitanța la dispoziția de încasare nr. 07 din 06.05.2009 prin care se pretinde că în casieria SRL „Asierto” a intrat suma în mărime de 10000 euro de la Cococenco Constantin și chitanța la dispoziția de încasare nr. 00007 din 19.05.2009, prin care se pretinde că în casieria SRL „Asierto” a intrat suma în mărime de 5000 euro de la Cococenco Constantin, au fost ridicate de la partea vătămată abia la 11.07.2017, conform procesului-verbal de ridicare din 11.07.2017 și ordonanței din 11.07.2017;

- această circumstanță, în cumul cu faptul nerecunoașterii de către martorul Gurău Lilia a semnăturii de pe chitanțele la dispozițiile de încasare numite, a permis apărării să considere că aceste înscrisuri nu sunt autentice, iar întru a verifica autenticitatea acestor probe, apărarea a formulat cerere de efectuare a expertizei, care, însă a fost respinsă de instanță, ca fiind considerată tendențioasă;

- la caz era necesară dispunerea expertizei tehnice a documentelor și a expertizei grafoscopice, din motiv că chitanțele la dispoziția de încasare ridică dubii și în ambele înscrisuri la temeiul juridic în care s-a încasat pretinsul împrumut este contactul de împrumut din 29.04.2009, sumele pretins încasate sunt diferite - în chitanța nr. 07 din 06.05.2009 este indicată suma în mărime de 10000 euro, iar în chitanța nr. 00007 din 19.05.2009 este indicată suma în mărime de 5000 euro. La materialele cauzei fiind anexată încă o chitanță la dispoziția de încasare cu nr. 00006 din 29.04.2009 în conformitate cu care se presupune că în casieria SRL „Asierto” a intrat suma în mărime de 5000 euro conform aceluiași contract din 29.04.2009, chitanță care a fost anexată în lipsa actului procedural de ridicare a acestui înscris și de recunoaștere în calitate de corp delict sau mijloc material de probă;

- instanța de judecată nu s-a expus asupra argumentului apărării, care dintre cele trei chitanțe la dispoziția de încasare confirmă transmiterea propriu-zisă de către Cococenco Constantin a împrumuturilor în euro către SRL „Asierto”, doar a preluat expunerea acuzării din rechizitoriu fără să facă o analiză a probelor respective în raport cu circumstanțele și observațiile invocate de apărare;

- la baza condamnării lui Rusu Ion, instanța a pus probe dubioase a căror sursă nu a fost verificată în ședința de judecată, precum a căror veridicitate și autenticitate nu a fost stabilită în corespundere cu prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală;

- nu s-a luat în considerare că, contractul de împrumut din 03.09.2009, nu a produs efecte juridice și un asemenea împrumut nu a fost acordat. Astfel, în lipsa documentelor primare care să confirme transmiterea efectivă de către „Constant Imobil” SRL a împrumutului la contul de decontare al SRL „Asierto” sau în casieria acesteia, nu se poate invoca existența unor obligații de rambursare a unui împrumut care nu a fost efectiv acordat. Or, SRL „Constant Imobil” nu a executat obligația de acordare a împrumutului, nici partea vătămată și nici acuzatorul de stat nu au adus nici o probă care să confirme executarea obligației de a da cu împrumut conform contractului de împrumut din 03.09.2009, lui SRL „Asierto”, și respectiv ultima nu poate restitui ceea ce nu a primit;

- concluzia instanței de judecată că inculpatul ar fi însușit suma în mărime de 160.000 lei, nu are suport probant;

- din circumstanțele de fapt și probele anexate la materialele cauzei, rezultă cu certitudine că, contractul de împrumut din 03.09.2009 nu a produs careva efecte

juridice. Or, neacordarea împrumutului reprezintă o dovadă clară că, SRL „Constant Imobil” nu a urmărit investirea acestui contract cu efecte juridice. Însăși partea vătămată, în cadrul examinării cauzei, nu a putut indica prin careva probă anexată la materialele cauzei care să confirme transmiterea de către „Constant Imobil” SRL a împrumutului în mărime de 160.000 lei către SRL „Asierto”;

- faptul că SRL „Constant Imobil” nu a transmis cu împrumut SRL „Asierto” suma de 160000 lei, se confirmă și prin informația din conturile bancare ale SRL „Asierto”, anexată la materialele cauzei, conform căreia pe parcursul perioadei 16.09.2009 – 02.04.2010, SRL „Constant Imobil” a transferat la contul de decontare al SRL „Asierto” suma totală în mărime de 207249 lei la diferite date și diverse cantumuri, fiecare dintre acestea având destinație de plată: servicii de depozitare, servicii de transport etc.;

- existența altor raporturi juridice decât cele de împrumut este confirmat și prin informația comunicată de Serviciul Fiscal de Stat, potrivit căreia SRL „Constant Imobil” a emis pe numele SRL „Asierto” factura fiscală nr. RU nr. 2142447 din 01.06.2009 în valoare de 55208,33 lei, iar conform extraselor bancare comunicate de BC „Moldova Agroindbank” SA, SRL „Asierto” a transferat SRL „Constant Imobil” suma în mărime de 19.000 lei la data de 01.10.2009 și suma în mărime de 35000,02 lei la data de 16.12.2009, însă, SRL „Constant Imobil” nu a fost recunoscută în calitate de parte vătămată și nici parte civilă în acest proces, iar argumentele apărării și probatoriul invocat în contradictoriu cu acuzarea la acest capitol, au fost lăsate de către instanța de fond fără nici o apreciere;

- instanța a constatat că însușirea de către Rusu Ion a sumelor acordate de către partea vătămată cu titlu de împrumut SRL „Asierto” în sumă de 540000 lei, pretinsul împrumut acordat de către SRL „Constant Imobil” în mărime de 160000 lei și preținsele împrumuturi valutare în mărime totală de 25000 euro se confirmă prin raportul de expertiză grafoscopică nr. 2381 din 30.11.2010, potrivit căruia semnătura părții vătămate de pe dispozițiile de plată nr. 00042 din 20.10.2009, nr. 00047 din 02.11.2009 și nr. 00049 din 17.11.2009 nu este executată de aceasta, dar de către o altă persoană, pe când raportul dat de expertiză nu a indicat că semnătura părții vătămate pe aceste documente este falsificată anume de către Rusu I. Concluziile expertului expuse în raportul de expertiză grafoscopică nr. 2381 din 30.11.2010 cu referire la clișeul ștampilelor aplicate pe dispozițiile de plată nr. 00042 din 20.10.2009, nr. 00047 din 02.11.2009 și nr. 00049 din 17.11.2009 în raport cu clișeul ștampilelor aplicate pe alte înscrisuri, care de altfel nu au fost nici într-un fel recunoscute la materialele cauzei penale, nu au nici o relevanță. Raportul dat de expertiză a fost efectuat având drept mostre de semnături colectate într-o altă cauză penală, ceea ce este contrar procedurii penale;

- instanța de judecată nu a dat apreciere declarațiilor inculpatului, care a afirmat că dânsul transmitea părții vătămate mijloace bănești din contul numerarului ridicat la instituția financiară. Or, rulajul bancar comunicat de BC „Moldova Agroindbank” SRL arată expres că la data de 20.10.2009, lui Rusu Ion i-a fost eliberată suma în numerar în mărime de 110.000 lei, ce corespunde sumei indicate în dispoziția de plată nr. 00042 din 20.10.2009, iar la data de 17.11.2009 i s-a eliberat de la contul bancar al întreprinderii suma în mărime de 130000 lei,

suficientă pentru restituirea către Cococenco Constantin a sumei în mărime de 95000 lei conform dispoziției de plată nr. 00049 din 17.11.2009;

- nu s-a dat apreciere informației comunicate de BC „Moldova Agroindbank” SA la data de 19.12.2009, că de la contul de decontare al SRL „Asierto” lui Cococenco Constantin i-a fost eliberată suma în mărime de 150000 lei, fapt care nu a fost negat de către acuzare și partea vătămată, sumă care, urma cel puțin a fi dedusă de către instanță din suma prejudiciului dispusă spre încasare din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate;

- actul de revizie din 15.10.2010, care este mijloc material de probă este viciat prin lipsa actului de ridicare și care nu se regăsește în lista probelor acuzării anexată la rechizitoriul. Contrar afirmațiilor acuzării acest înscris nu a fost supus examinării de către organul de urmărire penală. Or, în conținutul procesului-verbal de examinare a documentelor din 03.12.2010 nu se indică despre examinarea acestui înscris, și acesta nici nu a fost ridicat de la partea vătămată. Mai mult, cu referire la acest înscris, martorul Gurău Lilia a indicat că în depozitele firmei nu a fost și constatarea faptică a stocurilor de marfă în depozit nu a făcut;

- instanța de judecată a dedus că însușirea de către Rusu I. a împrumuturilor acordate de către Cococenco Constantin se confirmă prin presupusa corespondență electronică și corespondență Skype anexată la materialele cauzei, însă acestea nu au fost recunoscute în calitate de mijloace materiale de probă, ce se deduce din procesul verbal de examinare a obiectului din 20.07.2017 și ordonanța de recunoaștere și anexare a corpurilor delictive la cauza penală din 20.07.2017. Mai mult, partea vătămată a declarat în instanța de judecată că această discuție prin intermediul aplicației Skype, anexată la materialele cauzei, de fapt a fost făcută de către dânsul prin folosirea contului Skype al inculpatului;

- din analiza materialului probator nu a fost probat elementul însușirii de către Rusu Ion a sumelor real împrumutate de către Cococenco Constantin lui SRL „Asierto”, iar atât timp cât transmiterea efectivă către SRL „Asierto” sau a împrumuturilor în sumă totală de 25000 euro nu a fost probată, nu-i poate fi incriminat inculpatului faptul însușirii acestor mijloace financiare de către Rusu Ion;

- nu a fost demonstrat, prin probe veridice, pertinente și concludente, nici faptul înstrăinării de către Rusu Ion a activelor societății gestionate de acesta și însușirea, în consecință, a mijloacelor bănești obținute;

- aceste acuzații au fost pe deplin răsturnate prin declarațiile martorului Megherea Ștefan audiat în cadrul cercetării judecătorești, care a declarat că după ce Rusu Ion a plecat din țară, aceleași spații de depozit și oficii au fost transmise în chirie lui Cococenco Constantin prin intermediul SRL „Constant Imobil” și că la încheierea contractului de locațiune SRL „Constant Imobil” lui Cococenco Constantin nu i-au fost transmise cheile de la depozitele și oficiile închiriate, deoarece acesta deja le deținea fiind preluate de la SRL „Asierto”;

- în contradictoriu cu declarațiile părții vătămate făcute atât la urmărirea penală, cât și în instanța de fond, bunurile SRL „Asierto” rămase pe teritoriul depozitelor și oficiilor închiriate de SRL „Asierto” nu au fost preluate imediat de către „Lincom 101” SA, fiind preluate de către Cococenco Constantin, care a continuat să desfășoare în aceste încăperi activități economice, iar din declarațiile lui Megherea Ștefan rezultă că SRL „Constant Imobil”, cât a avut în chirie spațiile de

depozitare și oficiile folosite anterior de către SRL „Asierto” a desfășurat activitate similară celei desfășurată de SRL „Asierto”;

- potrivit declarațiilor martorului Pascarenco Elena, rezultă că, după intentarea, prin Hotărârea Curții de Apel Chișinău din 02.07.2014, a procesului de insolvență al SRL „Asierto” prin faliment simplificat, în cadrul procedurilor de inventarieră a activului și pasivului debitorului insolvent, careva active, cu excepția unor sume ne semnificative aflate la contul de decontare și o supraplată la impozitul pe venit, la SRL „Asierto” nu au fost constatate;

- potrivit materialelor cauzei penale, la 15.10.2010 s-a întocmit Actul de control nr. 5-644855 conform căruia a fost supusă controlului prin verificare totală activitatea SRL „Asierto” în perioada 01.01.2007 – 31.12.2009, pentru impozitul pe venit și perioada 01.03.2007 – 31.08.2010 pentru TVA și alte impozite, iar la 26.10.2010 a fost întocmit Actul nr. 3-479548, prin care s-a propus în refuzarea restituirii din bugetul public național a sumelor TVA în mărime de 317000 lei din motivul neprezentării documentelor contabile. Prin actul de primire-predare din 20.10.2010 și declarațiile părții vătămate toată documentația contabilă primară a fost transmisă de către Gurău Lilia lui Cococenco Constantin, ultimul fiind la momentul respectiv cea mai interesată persoană în punerea la dispoziția funcționarilor fiscali a tuturor actelor necesare pentru finalizarea verificărilor fiscale și dispunerea restituirii TVA din bugetul public național;

- instanța nu a făcut nici o analiză și nici o verificare în coroborare a probelor, ci doar s-a rezumat în a transpune în sentință conținutul rechizitoriului și transcrierea declarațiilor martorilor audiați în ședința de judecată, inclusiv a declarațiilor părții vătămate și a inculpatului, fără să motiveze concluziile puse la baza condamnării lui Rusu Ion;

- cu încălcarea prevederilor art. 371 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de judecată a pus la baza condamnării lui Rusu Ion, înregistrarea convorbirii între partea vătămată și fosta soție a inculpatului;

- pronunțând sentința de condamnare, în privința inculpatului urma să aplice prevederile art. 385 alin. (4) și alin. (5) Cod de procedură penală, atât timp cât apărarea în cadrul cercetării judecătorești și în dezbateri a atras atenția instanței asupra încălcării drepturilor inculpatului ce derivă din calitatea lui procesuală ce derivă din condițiile de detenție inumane și degradante, în coraport cu art. 3 CoEDO, astfel că instanța urma să aplice norma prevăzută de art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală;

- la pronunțarea dispozitivului sentinței, au fost încălcate cerințele art. 25 alin. (2), 338 și 339 Cod de procedură penală, deoarece instanța l-a pronunțat fără a se retrage în deliberare, fapt confirmat prin înregistrarea din ședința de judecată din 29.05.2018.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2018 a fost respins, ca nefondat apelul, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. Instanța de apel a reținut că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, și just a concluzionat că inculpatul Rusu Ion este vinovat de comiterea infracțiunii incriminate, or, împrejurările ce dovedesc în afara oricărui dubii vinovăția acestuia în comiterea faptelor penale incriminate, care au

fost elucidate și constatate din totalitatea de probe acumulate la dosarul respectiv, fiind corect apreciate, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod procedură penală.

Prin urmare, întru a evita repetări inutile, instanța de apel a însușit argumentele expuse de prima instanță și motivele din sentință referitor la vinovăția inculpatului în comiterea faptei imputate.

Totodată, ținând cont de faptul că prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 pentru modificarea a unor acte legislative în vigoare din 17.08.2018, adoptată după pronunțarea sentinței, au fost introduse modificări la dispozițiile art. 190 Cod penal, care sunt mai favorabile inculpatului, precum aplicând și prevederile art. 10 Cod penal, acțiunile lui urmează a fi încadrate după noile modificări, deoarece legislatorul a concretizat acțiunile și consecințele prejudiciabile prin care se comite infracțiunea de escrocherie.

Astfel, acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal (redacția din 26.07.2018) – *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane, cu încheierea actului juridic anulabil determinată de comportamentul viclean, comisă cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, constatând că* inculpatul Rusu Ion, în perioada de timp aprilie 2009–octombrie 2009, aflându-se în diferite locuri în mun. Chișinău, activând în calitate de administrator al SC „Asierto” SRL, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, cu folosirea situației de serviciu, prin inducerea în eroare a unei persoane, sub pretextul desfășurării unui afaceri în comun privind procurarea din R. Moldova și exportarea peste hotarele țării a pieilor de bovine, în baza unor contracte de împrumut fără dobândă, încheiate din numele SC „Asierto” SRL, a cerut și a primit de la Cococenco Constantin, în mai multe rate, mijloace bănești în sumă totală de 700000 lei și 25000 euro, echivalentul a 394460 lei, bani pe care i-a însușit, cauzând părții vătămate o daună materială considerabilă. Valoarea totală a mijloacelor bănești însușite ilegal de către Rusu Ion de la Cococenco Constantin constituind 1094460 lei, adică proporții deosebit de mari.

5. Recurs ordinar a declarat avocatul Popil Angela, în numele inculpatului, care, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 16) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, iar acțiunea civilă respinsă.

În motivarea recursului ordinar declarat, recurenta a menționat argumentele apelului (*a se vedea pct. 3 a prezentei hotărâri*), suplimentar arătând că:

- nu s-a dat apreciere faptului că „SRL „Constant Imobil” nu are nici o calitate procesuală în acest proces, nici ca parte vătămată și nici ca parte civilă, iar Cococenco C. nu a fost recunoscut în calitate de reprezentat al SRL „Constant Imobil”;

- ordonanțele emise la 04.11.2010 și 17.11.2010, 18.11.2010 sunt viciate, pe motiv că se face referire la o altă încadrare a faptei și o altă dată de pornire a urmăririi penale, ce nu corespunde cu prevederile art.126 alin.(1) Cod de procedură penală, iar ordonanțele de ridicare din 17.11.2010 și 18.11.2010 nu sunt motivate și nu indică în cadrul cărei cauze penale s-a efectuat ridicarea documentelor respective, urmând a fi respinse ca inadmisibile;

- cu toate că corespondența Skype și corespondența din poșta electronică de la partea vătămată, au fost ridicate prin ordonanța din 11.07.2017, acestea potrivit procesului-verbal de examinare a obiectului din 20.07.2017, nu au fost supuse examinării și nu au fost recunoscute în calitate de corpuri delictive sau mijloace materiale de probă.

- raportul de expertiză nr. 2381 din 30.11.2010 este viciat, apărarea a formulat obiecții, însă instanțele au omis să se expună asupra acestora, deși au o importanță primordială;

- nu au luat în considerație instanțele inferioare declarațiile părții vătămate, care a recunoscut și confirmat că inculpatul a restituit în parte împrumutul;

- între presupusa parte vătămată și SRL „Asierto”, condusă de Rusu Ion au existat relații contractuale, iar contractele nu au fost anulate, astfel că partea vătămată având toate mecanismele juridico-civile de a recupera sumele transferate la contul SRL „Asierto” în valoare totală de 540000 lei;

- contractul de împrumut din 03.09.2019 semnat între SRL „Constant Imobil” în calitate de împrumutător și SRL „Asierto” în calitate de împrumutat, nu a produs niciodată efecte juridice, deoarece un asemenea împrumut nu a fost acordat;

- instanța nu a cercetat efectiv probele și nu le-a verificat în corespundere cu cerințele prevăzute de art. 414 alin. (2) Cod de procedură penală, deoarece după cu rezultă din procesul-verbal și din înregistrarea audio a acesteia, în ședința de judecată au fost cercetate doar procesele-verbale de consemnare a acțiunilor procesuale, fără însă, a fi cercetate însuși probele, ceea ce nu satisface exigențele unui proces echitabil public, inculpatul fiind lipsit de posibilitatea de a fi cercetată proba în prezența lui;

- în cazul, în care instanța chiar și dacă a concluzionat respingerea probelor apărării, urma totuși să rețină că încălcările admise în cadrul urmăririi penale sesizate de apărare, chiar dacă duc la nulitatea probatoriului criticat, urmau a fi tratate în favoarea inculpatului, prin reducerea pedepsei cu închisoarea drept recompensă pentru încălcările admise, în temeiul art. 385 alin. (4), (5) Cod de procedură penală.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 16 aprilie 2019, a fost admis recursul ordinar declarat, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2018 și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

6.1. În motivarea hotărârii sale, instanța de recurs ordinar rezultând din materialele cauzei a conchis că instanța de apel nu s-a expus asupra faptului dacă:

- **prima instanță a judecat cauza în raport cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu**, în special că inculpatul „*în perioada de timp aprilie 2009–octombrie 2009, a cerut și a primit de la Cococenco Constantin, în mai multe rate, mijloace bănești în sumă totală de 700000 lei și 25000 euro, bani pe care i-a însușit, cauzând părții vătămate o daună materială în valoarea totală de 1094460 lei*”, or nu este descris și constatat, în fapta considerată ca fiind dovedită, când, unde, în ce condiții și cum a primit, dar și însușit ulterior de la partea vătămată anume „*în perioada de timp aprilie 2009–octombrie 2009*” și doar sumele de „*700000 lei și 25000 euro*”;

- poate fi considerată trecerea în revistă a probelor administrate o apreciere a probelor în sensul art. 101 Cod de procedură penală;

În sensul vizat, prima instanță a enumerat în calitate de dovezi care demonstrează vinovăția inculpatului, pe 3 pagini, diverse probe scrise – facturi, contracte, chitanțe, bonuri, etc., care cuprind date privind activitatea financiară a SRL „Asierto” și SRL „Constant Imobil”, a inculpatului și părții vătămate, în perioada anilor 2009–2012, adică ce depășește limitele indicate în rechizitoriu „aprilie 2009–octombrie 2009”, fără a concretiza care din acestea dovedesc că în perioada aprilie 2009–octombrie 2009 inculpatul ar fi primit și ulterior însușit 700000 lei și 25000 euro, și care din acestea confirmă sau infirmă versiunea apărării că în speță sunt prezente relații civile, în cadrul căror SRL „Asierto” doar a împrumutat de la partea vătămată sumele indicate în rechizitoriu, în scopul activității SRL „Asierto” pe care ambii o gestionau, apoi le-a restituit achitând ultimului dobânzi și venituri, în corespundere cu clauzele contractuale prescrise;

- estimarea unor probe prin prisma prevederilor art. 251 Cod de procedură penală, corespunde criteriilor prescrise în art. 101 Cod de procedură penală.

La fel, instanța de apel:

- a indicat inițial în descriptiv că sentința este legală și întemeiată, apoi a constatat și descris divergent că inculpatul a comis altă faptă și conform altor elemente infracționale decât cele invocate în rechizitoriu, iar în dispozitiv s-a contrazis dispunând menținerea unei sentințe pe care a criticat-o anterior;

- și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal. Or, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, instanța de apel a dat citirii doar actelor procesuale privind ridicarea probelor scrise, dar nu a citit și verificat probele propriu-zise;

- nu s-a pronunțat instanța de apel asupra motivelor și probelor indicate în apel și repetate în recursul ordinar, în consecutivitatea și esența probatorie invocată;

- reîncadrând acțiunile inculpatului în baza art. 190 alin. (5), în redacția nouă, în vigoare din 17.08.2018, conform indicilor: „...prin *inducerea în eroare, cu încheierea actului juridic anulabil determinată de comportamentul viclean*”, a depășit limitele învinuirii formulate inculpatului, or, asemenea împrejurări de fapt și drept nu se regăsesc în rechizitoriu.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2019, a fost respins ca neîntemeiat apelul și menținută sentința.

A fost respinsă ca neîntemeiată cererea privind constatarea încălcării condițiilor de detenție.

7.1. În motivarea soluției, instanța de apel a statuat că prima instanță a conchis corect că inculpatul Rusu Ion este vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal – *escrocheria, după semnele calificative „dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari*.

Cu referire la circumstanțele cauzei, instanța de apel a constatat că inculpatul s-a folosit de faptul că se cunoștea cu partea vătămată, care a avut încredere în el și nici nu a presupus că ultimul ar putea să o înșele.

Astfel, prin înșelăciune, adică prin dezinformarea conștiință a victimei, care constă în prezentarea vădit falsă a realității, inculpatul i-a spus lui Cococenco Constantin că banii sunt împrumutați pentru dezvoltarea businessului, însă în realitate banii îi folosea pentru alte scopuri. Inculpatul, prin comportamentul său bazat pe înșelăciune și abuz de încredere, a exercitat o influențare psihică asupra conștiinței și voinței lui Cococenco Constantin, dobândind astfel suma de 1094460 lei, ceea ce constituie proporții deosebit de mari, prezentând fals realitatea, exploatând conștient raporturile de încredere care s-au stabilit între el și Cococenco Constantin, ascunzând faptele și împrejurările reale, a căror necunoaștere a determinat eroarea părții vătămate privind natura reală a transmiterii banilor către inculpat, între inculpat și Cococenco Constantin nefiind stabilite raporturi juridice civile, acțiunile inculpatului fiind plasate sub incidența legii penale.

Au fost apreciate critic argumentele apelantului precum că raporturile dintre inculpat și partea vătămată ar avea natură civilă, or apărarea nu a demonstrat că a restituit banii părții vătămate sau că ar fi avut vreo tentativă de a-i întoarce.

În acest context, instanța de apel s-a raliat la concluziile primei instanțe care a stabilit că prin contabilitatea SRL „Asierto” au fost trecute doar trei contracte de împrumut, încheiate între inculpat, ca administrator al SRL „Asierto” și Cococenco Constantin, doar în lei, dar rambursări nu au fost trecute prin contabilitatea SRL „Asierto”, deși în acele contracte data rambursării era la 31.12.2009.

La fel, a reținut instanța de apel că, inculpatul a declarat că i-a restituit lui Cococenco Constantin sumele împrumutate prin dispozițiile de plată nr. 00047 din 02.11.2009, nr. 00042 din 20.10.2009, nr. 00049 din 04.11.2009, dar partea vătămată a negat acest lucru, iar conform raportului de expertiză nr. 2381 din 30.11.2010 se confirmă că semnăturile din aceste dispoziții de plată sunt executate probabil nu de partea vătămată.

Din rulajele companiei rezultă că la acea perioadă pe contul SRL „Asierto” erau mijloace financiare, care-i permiteau restituirea împrumuturilor, cu atât mai mult că deja expiraseră și termenele de rambursare, dar administratorul SRL „Asierto” – Rusu Ion, care gestiona mijloacele bănești ale SRL „Asierto”, nu a rambursat împrumuturile, iar la expirarea termenului de rambursare, alte contracte de împrumut nu au fost încheiate între partea vătămată și inculpat și nici termenul celor deja semnate nu a fost prelungit.

Cu referire la argumentele apărării precum că la 04.10.2010 inculpatul a plecat în deplasare peste hotarele țării, instanța de apel a reținut că acesta nu a comunicat despre acest fapt nimănui și nu au fost prezentate probe că ar fi făcut-o, nimeni nu cunoștea unde a plecat inculpatul, fapt confirmat în ședința de judecată chiar de către acesta.

Astfel, deși cunoștea că are mai multe împrumuturi nerambursate față de partea vătămată, inculpatul a plecat din țară și nu s-a mai întors, precum și nu a încercat să achite datoriile.

Cu referire la argumentele invocate în apel precum că inculpatul nu s-a întors deoarece se temea pentru integritatea sa și a familiei sale, s-a remarcat că acesta a declarat că a plecat de unul singur și nu i-a spus nici soției și copiilor unde se află, ultimii rămânând în Moldova.

Mai mult, inculpatul a lăsat fără supraveghere și afacerea sa, care reieșind din spusele inculpatului, era una profitabilă. În afară de aceasta, inculpatul nu a depus nici o plângere la organele competente referitor la amenințări care i-ar fi fost adresate lui sau familiei sale.

Astfel, aceste circumstanțe dovedesc cu certitudine că inculpatul a acționat în scopul dobândirii ilicite a bunurilor părții vătămate Cococenco Constantin, fără a avea intenția de a întoarce datoriile.

Cu referire la cererile înaintate de către apărare în prima instanță prin care invocă inadmisibilitatea probelor – ordonanța din 04.11.2010, ordonanțele de ridicare din 17.11.2010 și din 18.11.2010, procesele-verbale de audiere a victimei și martorilor, procesul-verbal de confruntare, raportul de expertiză nr. 2381 din 31.11.2010, convorbirea telefonică dintre partea vătămată și soția inculpatului – instanța de apel a notat că nu au fost stabilite încălcări ale normelor procesuale penale ce nu pot fi înlăturate decât prin anularea actelor respective, iar faptul că expertul nu ar fi fost preîntâmpinat de răspundere penală nu a fost confirmat, la fel ca și alegația apărării precum că acesta nu avea dreptul de a efectua expertiza, deși expertul avea licență.

La fel, s-a reținut că, contrar celor invocate în apel, ordonanțele de ridicare sunt motivate și semnate de partea vătămată fără obiecții.

Cu referire la argumentul apelantei precum că învinuirea are caracter formal, instanța de apel l-a apreciat critic, reținând că în ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriu sunt indicate circumstanțe concrete, inclusiv modul comiterii infracțiunii, iar sentința descrie starea de fapt.

Instanța a considerat neîntemeiat argumentul apelantului precum că nu a fost stabilit scopul special de cupiditate în acțiunile inculpatului, or acestea se combat prin probatoriul administrat, din care rezultă că inculpatul a însușit mijloacele bănești de la partea vătămată și nu le-a reflectat în evidența contabilă.

Cu referire la cererea apărării din 23.01.2019 privind constatarea încălcării drepturilor lui Rusu Ion privind condițiile de detenție în Penitenciarul 13 Chișinău garantate de art. 3 CoEDO, conform jurisprudenței CtEDO, s-a stabilit că la materialele cauzei este anexată informația nr. 7/R-2523/18 din 27.12.2018 eliberată de către administrația Penitenciarului nr. 13 Chișinău, conform căreia, Rusu Ion a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioadele 07.07.2012–13.07.2017; 13.07.2017–27.07.2017; 27.07.2017 până în prezent (f.d. 8, vol.VII).

În ședința instanței de apel, apărarea a înaintat din nou cererea privind constatarea încălcării drepturilor lui Rusu Ion privind condițiile de detenție în Penitenciarul 13 Chișinău garantate de art. 3 CoEDO, conform jurisprudenței CtEDO, anexând informația nr. 7/R-3043/19 din 06.09.2019 eliberată de către administrația Penitenciarului nr. 13 Chișinău, conform căreia, Rusu Ion a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioadele 23.05.2019–27.05.2019; 27.05.2019–26.06.2019; din 26.06.2019 până în prezent (f.d. 283, vol. VIII).

Astfel, deoarece informațiile din ambele scrisori diferă și instanța nu poate stabili cu certitudine care este perioada de aflare a lui Rusu Ion în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, aceste circumstanțe urmând a fi soluționate de către instanța cu atribuții de judecător de instrucție, dată până la care solicitantul urmează să

concretizeze perioadele de detenție și veridicitatea informației obținute până în prezent.

8. Recurs ordinar a declarat avocatul Popil Angela, în numele inculpatului, care, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 16) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, iar acțiunea civilă respinsă.

În motivarea recursului ordinar declarat, recurenta a menționat argumentele apelului și a recursului ordinar declarat anterior (*a se vedea pct. 3 și 5 a prezentei hotărâri*), suplimentar arătând că:

- instanța de apel a încălcat prevederile art. 436 alin. (1) și alin. (2) Cod de procedură penală, așa cum la rejudecarea apelului, nu a luat în considerare și nu a ținut cont de prescripțiile instanței de recurs expuse în Decizia Curții Supreme de Justiție din 16.04.2019, dar a pronunțat o soluție bazată exclusiv pe constatările instanței de fond, criticate de instanța de recurs;

- la examinarea în ordine de apel a cauzei, instanța de apel a admis o ingerință în dreptul garantat de art. 6 § 1 CoEDO – dreptul la un proces echitabil – sub aspectul nemotivării suficiente a deciziei, prin prisma hotărârii Vetrenko versus R. Moldova (cererea nr. 36552/02);

- la fel ca și instanța de fond, instanța de apel a eșuat în expunerea consecvență și motivată asupra motivelor de respingere a criticilor aduse de apărare atât cu referire la aspecte ce țin de învinuirea formulată, precum și cu referire la criticile aduse probatoriului administrat în susținerea acestei învinuiri;

- instanța de apel nu a verificat dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări;

- similar instanței de fond, instanța de apel nu a descris, deci nici constatat, în fapta considerată ca fiind dovedită, când, unde, în ce condiții și cum Rusu Ion a primit, dar și însușit ulterior, de la partea vătămată anume „în perioada de timp aprilie 2009–octombrie 2009” și doar sumele de „700000 lei și 25000 euro”;

- instanța de apel, contrar prevederilor art. 414 alin. (2) Cod de procedură penală, în ședința din 19.06.2019, doar a trecut în revistă probele administrate pe caz, însă nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, neindicând motivele pentru care a respins versiunile și probele apărării;

- în calitate de dovezi care demonstrează vinovăția inculpatului, instanța de apel s-a referit la diverse probe scrise (facturi, contracte, chitanțe, bonuri, etc), care cuprind date privind activitatea financiară a SRL „Asierto” și SRL „Constant Imobil”, a inculpatului și părții vătămate, în perioada anilor 2009–2012, adică ce depășește limitele indicate în rechizitoriu „aprilie 2009 – octombrie 2009”, fără a concretiza care din acestea dovedesc că în această perioadă inculpatul ar fi primit și ulterior însușit 700000 lei și 25000 euro, și care din acestea confirmă sau infirmă versiunea apărării că în speță sunt prezente relații civile, în cadrul căror SRL „Asierto” doar a împrumutat de la partea vătămată sumele indicate în rechizitoriu, în scopul activității SRL „Asierto” pe care ambii o gestionau, apoi le-a restituit achitând ultimului dobânzi și venituri, în corespundere cu clauzele contractuale

prescrise. Or, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 19.06.2019, instanța de apel a dat citirii doar actelor procesuale privind ridicarea probelor scrise, dar nu a citit și verificat probele propriu-zise;

- prin învinuire se insistă că, condamnatul a însușit suma de 25000 euro presupus împrumutată de către partea vătămată SRL „Asierto”, însă nici în actul de învinuire și nici în actele judecătorești pronunțate în această cauză nu este arătat prin care mijloace materiale de probă se confirmă transferul / transmiterea propriu-zisă a acestei sume la contul bancar al SRL „Asierto” sau în casieria acesteia sau condamnatului. Așa cum derivă din actele cauzei, imputarea sustragerii sumei în mărime de 25 000 euro, se bazează pe însumarea matematică a cifrelor conținute în Contractul de împrumut nr. 01/09 din 29.04.2009. Contractul de împrumut nr. 02/09 din 30.04.2009, chitanța la dispoziția de încasare nr. 07 din 06.05.2009 și chitanța la dispoziția de încasare nr. 00007 din 19.05.2009, fără ca instanța de fond și instanța de apel să verifice obiectiv acest calcul, fapt care urma să ridice dubii rezonabile instanțelor judecătorești cu referire la autenticitatea înscrisurilor invocate;

- în rechizitoriu nu se întrevede nici o probă care să demonstreze intenția sustragerii de la partea vătămată a sumelor de bani pretinse de către aceasta din urmă, iar înscrisurile care se pretinde că ar demonstra această intenție și anume presupusa corespondență electronică și Skype, precum și înregistrarea audio a convorbirii telefonice între partea vătămată și fosta soție a condamnatului, anexate la materialele cauzei de către acuzare și partea vătămată, urmau a fi apreciate critic de către instanțele judecătorești atât timp cât acestea nu au fost obținute în condițiile Codului de procedură penală;

- nu a fost făcută nici o delimitare a escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil, delimitare care se impunea a fi făcută având în vedere faptul că, condamnatul și partea vătămată sunt asociații SRL „Asierto”, ce presupune desfășurarea în comun și în interese comune a activității de antreprenariat, că întreprinderea dispunea de suficiente active din contul cărora să fie satisfăcute eventualele pretenții ale părții vătămate în cazul în care întreprinderea nu-și executa obligația de rambursare la termen a împrumuturilor contractate;

- eronat și fără temei s-a concluzionat că Rusu Ion ar fi sustras și și-ar fi însușit suma în mărime de 160000 lei, presupus împrumutată SRL „Asierto” de către SRL „Constant Imobil” în baza contractului de împrumut din 03.09.2009, însă la lucrările dosarului nu se regăsește nici un mijloc de probă prin care să se demonstreze că această sumă a fost realmente transmisă/transferată de către SRL „Constant Imobil” către SRL „Asierto” la contul de decontare al acesteia sau a fost altfel depusă în casieria ultimei;

- din înregistrarea audio a ședinței instanței de apel se desprinde lămurit că la data de 19.06.2019 (unica zi în care această cauză a fost efectiv judecată) instanța de apel nu a dat citirii în ședința de judecată nici una din probele indicate ca fiind verificate, încălcând astfel prevederile art. 414 alin. (6) Cod de procedură penală, fapt confirmat și prin procesului-verbal al ședinței instanței de apel din 19.06.2019, potrivit cărui instanța de apel nu a verificat și nu a examinat probatoriul reținut de instanța de fond în sentința contestată, și contrar normelor de drept procesual precizate supra, a pus în temelia deciziei adoptate probatoriu care nu a fost supus efectiv examinării și analizei în coroborare cu criticile aduse în apel;

- instanța de apel a dispus respingerea cererii apărării privind constatarea încălcării drepturilor lui Rusu Ion garantate de art. 3 CEDO, prin prisma aplicării mecanismului compensatoriu pentru condiții de detenție a condamnatului în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, fără ca să solicite instituției penitenciare verificarea informației conținute în scrisoarea nr. 7/R - 2523/18 din 27.12.2018, având în vedere informația cuprinsă în scrisoarea nr. 7/R -3043/19 din 06.09.2019. Or, nu poate fi reținută în sarcina condamnatului obligația instituției penitenciare de comunicare a informației exhaustive și corespunzătoare cu referire la perioada detenției persoanei în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și condițiile în care aceasta a fost deținută;

- omisiunea instanței de apel de a solicita instituției penitenciare comunicarea raportului prevăzut la art. 473³ alin. (2) Cod de procedură penală, necesar pentru a decide asupra temeiniciei sau netemeiniciei cererii formulate în interesele condamnatului în condițiile art. 469 și art. 473³ Cod de procedură penală, nu poate fi transpusă în sarcina condamnatului și reținută în temelia deciziei de respingere a cererii formulată de apărare.

9. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 16 aprilie 2019 a fost admis recursul ordinar, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2018 și dispusă rejudecarea cauzei de către aceiași instanță, în alt complet de judecată.

9.1. Potrivit deciziei nominalizate, instanța de recurs ordinar a dispus rejudecarea cauzei de către instanța de apel pe motiv că instanța de apel, la rejudecarea cauzei, nu a ținut cont de indicațiile menționate în decizia instanței de recurs adoptate anterior și nu a reparat erorile judiciare admise în procesul de examinare a cauzei date la etapele anterioare.

Necesitatea conformării indicațiilor expuse de instanța ierarhic superioară față de instanța de rejudecare, este stipulată de prevederile art. 436 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, care indică expres că pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii, în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului. Când hotărârea este casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost casată.

În sensul dat, s-a remarcat că instanța de apel, la rejudecarea cauzei, nu a ținut cont de indicațiile instanței de recurs ce i-au fost atribuite cu scop de verificare a erorilor invocate de către apelanți în cererea de contestare a sentinței primei instanțe.

Prin urmare, reieșind din faptul neschimbării situației faptice la momentul rejudecării cauzei, instanța de apel a neglijat indicațiile specificate de către instanța de recurs, nu a motivat convingător motivele invocate în apelul apărării, repetând practic erorile efectuate de către instanța de apel la judecarea cauzei anterior în ordine de apel, adoptând aceeași soluție, fără a ține cont de erorile comise de instanța de fond.

Subsidiar celor menționate, s-a reținut că instanța de apel, menținând sentința de condamnare în privința inculpatului Rusu Ion, la calcularea termenului executării pedepsei în privința acestuia, urma să elucideze toate circumstanțele invocate de apărare privind aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod penal ținând cont și de încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 iunie 2019, prin care

judecătorul de instrucție și-a declinat competența de la examinarea cererii formulate la 23.01.2019, în temeiul art. 469 și art. 473³ Cod de procedură penală, în favoarea instanței de apel.

Argumentul recurentei vis-à-vis de faptul că instanța de apel nu a dat citire în ședința de judecată la nici una din probele indicate ca fiind verificate, a fost apreciat ca nefondat deoarece potrivit art. 336 alin. (6) și (7) Cod de procedură penală, în termen de 3 zile lucrătoare de la data anunțării semnării procesului-verbal, participanții la proces au dreptul să formuleze obiecții asupra lui, indicând inexactitățile și motivele pentru care îl consideră incomplet. Obiecțiile la procesul-verbal se examinează de către președintele ședinței de judecată care, pentru anumite concretizări, poate chema persoana care le-a formulat. Rezultatul examinării obiecțiilor, în caz de acceptare a lor, se formulează printr-o rezoluție pe textul obiecțiilor, iar în caz de respingere – prin încheiere motivată. Obiecțiile și încheierea asupra lor se anexează la procesul-verbal.

Astfel, potrivit procesului-verbal al ședinței, în instanța de apel au fost date citirii probele indicate ca fiind verificate (vol. IX, f.d.18-19).

Asupra acestui proces-verbal nu au fost aduse obiecții, în conformitate cu prescripțiile din art. 336 alin. (6), (7) Cod de procedură penală și, astfel, informațiile înserate în actele procedurale vizate sunt prezumate a fi veridice.

10. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2022 a fost respins ca nefondat apelul și menținută sentința.

10.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a indicat că instanța de fond a stabilit o corectă situație de fapt, dând, faptelor reținute în sarcina inculpatului Rusu Ion, încadrarea juridică corespunzătoare.

Această statuare a instanței de apel a rezultat din: declarațiile părții vătămate, declarațiile martorilor Pascarenco Elena, Megherea Ștefan, Gurău Lilia și ale expertului Borta Mihail, informația parvenită de la Camera Înregistrării de Stat nr. 05/2874 din 08.11.2010 (f.d. 58-59, vol. I), procesul-verbal de ridicare din 17.11.2010 (f.d. 108-122, vol. I), actul de revizie efectuată la SC „Asierto” SRL la 15.10.2010 (f.d. 121-122, vol. I), procesul-verbal de examinare a documentelor din 03.12.2010 (f.d. 123, vol. I), ordonanța de recunoaștere și anexare în calitate de corp delict din 03.12.2010 (f.d. 124, vol. I), raportul de expertiză nr. 2381 din 30.11.2010 (f.d.130-134, vol. I), procesul-verbal de ridicare din 11.07.2017 (f.d. 74-93, vol. II), procesul-verbal de examinare din 20.07.2017 (f.d. 94-95, vol. II), ordonanța de recunoaștere și anexare în calitate de mijloace materiale de probă din 20.07.2017 (f.d. 96, vol. II), procesul-verbal de ridicare din 25.08.2017 (f.d. 100-127, vol. II), procesul-verbal de confruntare din 11.08.2017 (f.d. 133-137, vol. II), informația, nr. 28/0710427 din 10.08.2017 (f.d.133-137, vol. II), procesul-verbal de ridicare din 25.08.2017 (f.d. 176-202, vol. II), procesul-verbal de examinare din 26.08.2017 (f.d. 203-204, vol. II), ordonanța de recunoaștere și de anexare drept mijloc material de probă din 26.08.2017 (f.d. 205, vol. II), informația nr. 1685-B-17 din 08.09.2017 (f.d. 55-136, vol. III), procesul-verbal de examinare din 15.09.2017 (f.d. 137-138, vol. III), ordonanța de recunoaștere și de anexare drept mijloc material de probă din 15.09.2017 (f.d. 139, vol. III).

Toate probele nominalizate au fost cercetate suplimentar în ședința de judecată, reținându-se că:

Obiectul material al infracțiunii de escrocherie este format din bunurile care au o existență materială, sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile și străine pentru făptuitor.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 190 Cod penal are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă alcătuită din două acțiuni (inacțiuni): a) acțiunea principală, care constă în dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, acțiunea de sustragere a lor; b) acțiunea sau inacțiunea adiacentă, care constă, în mod alternativ, în inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil; 2) urmările prejudiciabile sub forma prejudiciului patrimonial efectiv; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

În art. 190 Cod Penal noțiunea „*dobândire ilicită*” are sensul autentic de „*sustragere*”. Nu există nici un temei de a afirma că escrocheria nu este o infracțiune săvârșită prin sustragere.

Prin intermediul inducerea în eroare făptuitorul exercită o influențare psihică asupra conștiinței și voinței victimei care, ca și cum cedând bunurile sale făptuitorului, presupune în mod eronat că ultimul este îndreptățit a le lua. În astfel de situații nu se pune la îndoială că se lezează libertatea manifestării de voință, concretizată în facultatea persoanei de a adopta, în mod nestingherit, decizii privind dispunerea de bunurile care se află în posesia sa. Deși, în aparență, victima își transmite bunurile benevol către făptuitor, aceasta nu este decât o „*prezentare scenică*” făcută cu scopul de a demonstra celor din urmă (deseori, inclusiv „*martorilor oculari*” care fac parte din același grup infracțional) caracterul „*legitim*” al tranzacției efectuate.

Latura subiectivă a infracțiunii analizate se manifestă, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. De asemenea, la calificarea faptei este obligatorie stabilirea scopului special - a scopului de cupiditate.

Subiectul infracțiunii specificate la art. 190 Cod penal este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 14 ani.

Ținând cont de cele relatate, instanța de apel a relevat că, Rusu Ion căpătând încrederea părții vătămate prin faptul descrierii businessului pe care îl avea inculpatul, ca fiind unul profitabil și că există posibilitate de a se extinde, doar că urmează să-i împrumute mijloace financiare, astfel, partea vătămată a câștigat încrederea inculpatului, ultimul numindu-l și în calitate de cofondator al SRL „Asierto”, iar Cococenco Constantin, la rândul său nici nu a presupus că ultimul ar putea să-l înșele.

Astfel, prin înșelăciune, adică prin dezinformarea conștientă a victimei, care constă în prezentarea vădit falsă a realității, inculpatul i-a relatat părții vătămate că banii sunt împrumutați pentru dezvoltarea businessului, însă de fapt în realitate banii îi folosea pentru alte scopuri.

Inculpatul, prin comportamentul său bazat pe înșelăciune și abuz de încredere, a exercitat o influențare psihică asupra conștiinței și voinței lui Cococenco Constantin, dobândind astfel suma de 1094 460 de lei, ceea ce constituie proporții

deosebit de mari, prezentând falsă realitatea, exploatând conștient raporturile de încredere stabilite între el și Cococenco Constantin, ascunzând faptele și împrejurările reale, a căror necunoaștere a determinat eroarea părții vătămate privind natura reală a transmiterii banilor către inculpat, între cei doi nefiind stabilite raporturi juridice civile, acțiunile lui Rusu Ion fiind plasate sub incidența legii penale. Or, din start, Rusu Ion a avut scopul cupidant de a-l deposeda pe Cococenco Constantin de mijloacele financiare, iar în, urma solicitării părții vătămate de a-i fi returnate datoriile și a fi verificat stocul mărfurilor la depozit, inculpatul a părăsit teritoriul țării.

În susținerea nevinovăției inculpatului de către partea apărării în ședința instanței de apel a fost solicitată verificarea următoarelor probe: contractele făcute anti date (f.d. 75-84, vol. II), declarațiile învinuitului din 25.07.2017 (f.d. 17-20, vol. II), hotărârea Curții de Apel Chișinău din 02.07.2014 prin care s-a intentat procedura de insolvabilitate față de SRL Asierto (f.d. 101, vol. II), informația ridicată de la administratorul insolvabilității, procesul-verbal de confruntare din 11.08.2017 (f.d. 133-137, vol. II), extrasele conturilor bancare de la BC „Moldova Agroindbank” (f.d. 177-202, vol. II), mijloacele bănești depuse de Cococenco Constantin (f.d. 199-196, 197 – verso, vol. II), informația parvenită la solicitarea apărării extrasele bancare de la BC „Victoria Bank” SA (f.d. 55-136, vol. III), informația parvenită de la Inspectoratul Fiscal (f.d. 99-107, vol. IV), scrisoarea Curții de Apel Chișinău (f.d. 144-145, vol. IV), informația parvenită de la executorul judecătoresc (f.d. 238-240, vol. IV), informația comunicată de către administratorul insolvabilității (f.d. 67-69, vol. V), actul de control fiscal (f.d. 105-111) și scrisoarea nr. S438/E004 din 17.01.2022 parvenită de la BC „Moldova Agroindbank”.

Instanța de apel a conchis că declarațiile inculpatului Rusu Ion privind nevinovăția sa în comiterea faptei penale incriminate se combate prin totalitatea de probe pertinente, concludente, utile și veridice cercetate în ședința de judecată și anume prin declarațiile părți vătămate și martorilor nominalizați supra și probele scrise cercetate în ședința de judecată. Aceste probe coroborează între ele și demonstrează incontestabil vinovăția inculpatului în comiterea infracțiuni incriminate, divergențe între declarațiile părții vătămate, a martorilor și probele scrise, care ar trezi dubii, nu au fost reținute.

Totodată, nerecunoașterea vinei de către inculpat instanța de apel a apreciat ca o metodă de apărare și un drept de a nu se auto incrimina garantat de art. 66 Cod de procedură penală și art. 6 CEDO, or persoana care pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de inculpat nu poate fi urmărit pentru depunerea declarațiilor false sau refuzul de a face declarații și nu poate fi calificat ca circumstanță agravantă la stabilirea pedepsei penale.

Referitor la argumentele apelantului, instanța de apel a atestat că:

- raporturile dintre inculpat și partea vătămată nu sunt de natură civilă, or apărarea nu a demonstrat că a restituit banii părții vătămate sau că ar fi avut vreo tentativă de a-i întoarce.

În acest context, prima instanță a stabilit că prin contabilitatea SRL „Asierto” au fost trecute doar trei contracte de împrumut, încheiate între inculpat, ca administrator al SRL „Asierto” și Cococenco Constantin, doar în lei, dar 12

rambursări nu au fost trecute prin contabilitatea SRL „Asierto”, deși în acele contracte data rambursării era la 31.12.2009.

Inculpatul a declarat că i-a restituit lui Cococenco Constantin sumele împrumutate prin dispozițiile de plată nr. 00047 din 02.11.2009, nr. 00042 din 20.10.2009, nr. 00049 din 04.11.2009, dar partea vătămată a negat acest lucru, iar conform raportului de expertiză nr.2381 din 30.11.2010 se confirmă că semnăturile din aceste dispoziții de plată sunt executate probabil nu de partea vătămată Cococenco Constantin.

La fel, din rulajele companiei rezultă că la acea perioadă pe contul SRL „Asierto” erau mijloace financiare, care-i permiteau restituirea împrumuturilor, cu atât mai mult că deja expiraseră și termenele de rambursare, dar administratorul SRL „Asierto” – Rusu Ion, care gestiona mijloacele bănești ale SRL „Asierto”, nu a rambursat împrumuturile.

În afară de aceasta, la expirarea termenului de rambursare, alte contracte de împrumut nu au fost încheiate între partea vătămată și inculpat și nici termenul celor deja semnate nu a fost prelungit;

- nu poate fi statuat că la 04.10.2010 inculpatul a plecat în deplasare peste hotarele țării, or acesta nu a comunicat despre acest fapt nimănui și nu au fost prezentate probe că ar fi făcut-o. Nimeni nu cunoștea unde a plecat inculpatul, fapt confirmat în ședința de judecată chiar de către acesta.

Astfel, Rusu Ion deși cunoștea că are mai multe împrumuturi nerambursate față de partea vătămată, a părăsit teritoriul țării și nu a m-ai revenit și nici măcar nu a întreprins careva tentative de a restitui suma datoriei.

Asupra afirmației că inculpatul nu s-a întors deoarece se temea pentru integritatea sa și a familiei sale, s-a remarcat că Rusu Ion a declarat că a plecat de unul singur și nu a comunicat despre aceasta nici soției și copiilor unde se află, ultimii rămânând în Moldova.

Mai mult, inculpatul a lăsat fără supraveghere și afacerea sa, care reieșind din spusele inculpatului, era una profitabilă.

În afară de aceasta, inculpatul nu a depus nici o plângere la organele competente referitor la amenințări care i-ar fi fost adresate lui sau familiei sale.

Astfel, aceste circumstanțe dovedesc cu certitudine că inculpatul a acționat în scopul dobândirii ilicite a bunurilor părții vătămate Cococenco Constantin, fără a avea intenția de a întoarce datoriile;

- cererile privind declararea nulității unor probe – *ordonanța din 04.11.2010, ordonanțele de ridicare din 17.11.2010 și din 18.11.2010, procesele-verbale de audiere a victimei și martorilor, procesul-verbal de confruntare, raportul de expertiză nr. 2381 din 31.11.2010, convorbirea telefonică dintre partea vătămată și soția inculpatului* – nu pot fi admise pe motiv că nu au fost stabilite încălcări ale normelor procesuale penale ce nu pot fi înlăturate decât prin anularea actelor respective, iar faptul că expertul nu ar fi fost preîntâmpinat de răspundere penală nu a fost confirmat, la fel ca și alegația apărării precum că acesta că nu avea dreptul de a efectua expertiza, deși expertul avea licență.

La fel, contrar celor invocate în apel, ordonanțele de ridicare sunt motivate și semnate de partea vătămată fără obiecții;

- argumentul apelantului precum că învinuirea are caracter formal nu și-a găsit confirmare, or în ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriu sunt indicate circumstanțe concrete, inclusiv modul comiterii infracțiunii, iar sentința descrie starea de fapt;

- s-a considerat neîntemeiat argumentul apelantului precum că nu a fost stabilit scopul special de cupiditate în acțiunile inculpatului, or acestea se combat prin probatoriul administrat, din care rezultă că inculpatul a însușit mijloacele bănești de la partea vătămată și nu le-a reflectat în evidența contabilă;

- nu au fost constatate încălcări în vederea admiterii solicitării privind aplicarea art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală.

Cât privește pedeapsa aplicată lui Rusu Ion instanța de apel a stabilit că această a fost corect individualizată, categoria și mărimea acesteia rezultând din gravitatea faptei, care se atribuie la categoria infracțiunilor deosebit de grave, de gradul pericolului social al infracțiunii comise, personalitatea inculpatului, care anterior nu a fost judecat, se caracterizează satisfăcător, are la întreținere 2 copii minori și nu a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune și de circumstanțele cauzei care agravează ori atenuează răspunderea.

Reieșind din cele menționate, pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 9, în penitenciar de închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și a exercita activități legate de gestionarea întreprinderilor comerciale pe un termen de 3 ani.

Asupra cerințelor apelantului privind constatarea încălcării dreptului la condiții decente de detenție, garantat de art. 3 CoEDO, s-a reiterat că deja, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 27 mai 2021, *menținută prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 octombrie 2021*, a fost constatat faptul încălcării acestui drept a lui Rusu Ion, reducându-i termenul pedepsei principale stabilite prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 29 mai 2018, cu 461 zile și dispunându-se încasarea din bugetul de stat în folosul lui Rusu Ion a 350 lei.

11. Nefiind de acord cu decizia, recurs ordinar declară avocatul Popil Angela, în numele inculpatului Rusu Ion care, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 16) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, iar acțiunea civilă respinsă.

În motivarea recursului ordinar declarat, recurenta a menționat argumentele apelului și a recursurilor ordinare declarate anterior (*a se vedea pct. 3, 5 și 8 a prezentei hotărâri*), suplimentar arătând că instanța de apel:

- deși a admis cererea apărării de reclamare a probelor de la instituțiile financiare BC „Victoriabank” SA și BC „Moldova Agroindbank” SA, a dispus reclamarea probelor de la aceste instituții și a recepționat informația solicitată, nu a dat nici o apreciere acestui probatoriu, cu atât mai mult că potrivit acestora la nici unul dintre conturile bancare deschise în aceste instituții financiare pe numele SRL „Asierto” nu a intrat suma de 160 000 lei de la „Constant Imobil” SRL, iar Cococenco Constantin a ridicat de la contul de decontare al SRL „Asierto” deschis la BC „Moldova Agroindbank” SA suma de 150 000 lei cu destinația – restituirea împrumutului;

- a omis să se expună motivat aspra solicitării de a fi numită expertiză tehnică și grafoscopică a documentelor și înscrisurilor, eronat reținând că înscrisurile, a căror expertiză se cere, au fost deja expertizate;

- nu a reținut afirmațiile părții vătămate, conform cărora a primit de la Rusu Ion 10 000 euro, la soluționarea acțiunii civile.

Prin urmare, la examinarea cauzei penale, instanța de apel nu au făcut nimic altceva decât să transcrie rechizitoriul, declarațiile inculpatului și ale martorilor, fără a face o reală analiză a probatoriului, fără să justifice respingerea probelor administrate de apărare și fără să motiveze în fapt și în drept soluția pronunțată asupra acțiunii civile.

12. În corespundere cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, referință depune procurorul ca a pledat pentru inadmisibilitatea recursului ordinar pe motiv că este vădit neîntemeiat.

13. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Cu titlu preliminar, Colegiul menționează că titularul recursului ordinar s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a depus cererea în termen.

În continuare, se menționează că instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

La caz, recurentul subscris prezenta erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 16) Cod de procedură penală – *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde și norma de drept aplicată în hotărârea atacată contravine unei hotărâri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție.*

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportat la motivele invocate de recurent, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel a judecat cauza cu abateri de la normele procesual-penale.

La caz, Colegiul penal reține că instanța de apel nu și-a exercitat în deplină măsură atribuțiile prevăzute de lege și anume:

a) instanța de apel, rejudecând apelul, nu a ținut cont de prevederile art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală potrivit cărora *indicațiile instanței de recurs sânt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului și nu s-a expus motivat asupra chestiunilor rămase fără soluționare și indicate ca necesare a fi elucidate de instanța de apel.*

Astfel, prin deciziile anterioare ale instanței de recurs (*a se vedea pct. 6 și 9 a prezentei hotărâri*) s-a indicat că instanța de apel urmează a verifica și a se expune asupra faptelor dacă:

- **prima instanță a judecat cauza în raport cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu**, în special că inculpatul „în perioada de timp aprilie 2009–octombrie 2009, a cerut și a primit de la Cococenco Constantin, în mai multe rate, mijloace bănești în sumă totală de 700000 lei și 25000 euro, bani pe care i-a însușit, cauzând părții vătămate o daună materială în valoarea totală de 1094460 lei”, **or nu este descris și constatat, în fapta considerată ca fiind dovedită, când, unde, în ce condiții și cum a primit, dar și însușit ulterior de la partea vătămată anume „în perioada de timp aprilie 2009–octombrie 2009” și doar sumele de „700000 lei și 25000 euro”;**

- **poate fi considerată trecerea în revistă a probelor administrate o apreciere a probelor în sensul art. 101 Cod de procedură penală**, or prima instanță a enumerat în calitate de dovezi care demonstrează vinovăția inculpatului, pe 3 pagini, diverse probe scrise – facturi, contracte, chitanțe, bonuri, etc., care cuprind date privind activitatea financiară a SRL „Asierto” și SRL „Constant Imobil”, a inculpatului și părții vătămate, în perioada anilor 2009–2012, **adică ce depășește limitele indicate în rechizitoriu „aprilie 2009–octombrie 2009”, fără a concretiza care din acestea dovedesc că în perioada aprilie 2009–octombrie 2009 inculpatul ar fi primit și ulterior însușit 700000 lei și 25000 euro, și care din acestea confirmă sau infirmă versiunea apărării că în speță sunt prezente relații civile, în cadrul căror SRL „Asierto” doar a împrumutat de la partea vătămată sumele indicate în rechizitoriu, în scopul activității SRL „Asierto” pe care ambii o gestionau, apoi le-a restituit achitând ultimului dobânzi și venituri, în corespundere cu clauzele contractuale prescrise;**

- **estimarea unor probe prin prisma prevederilor art. 251 Cod de procedură penală, corespunde criteriilor de apreciere prescrise în art. 101 Cod de procedură penală.**

Lecturând textul deciziei recurate, Colegiul constată că instanța de apel nu s-a expus în deplină măsură asupra indicațiilor instanței ierarhic-superioară, motivarea fiind făcută prin fraze generale, argumente neconcrete și nefiind întemeiate legal, ceea ce duce la imposibilitatea instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea.

Astfel, potrivit legii și a practicii judiciare naționale și internaționale constante, hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile (argumentele) părților (hotărârea CtEDO *Perez versus Franța*), or numai o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (hotărârea CtEDO *Suominen versus Finlanda*).

De asemenea, rejudecarea apelului, în prezenta cauză penală, a fost viciată, or prevederile art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală stipulează că *instanța de apel, judecând apelul, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel*, ele constituind fondul apelului și acestea trebuie examinate printr-o analiză obiectivă, completă și sub toate aspectele de fapt și de drept, fiind confruntate cu întreg materialul probator al cauzei.

Relevant este de specificat în acest context și că, *hotărârea instanței de apel*, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, *trebuie să cuprindă*, printre altele, și *temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date*.

În acest sens, se menționează că, erorile de drept statuate de instanțele de recurs ordinar (*a se vedea pct. 6-6.1. și 9-9.1. a prezentei hotărâri*) au fost invocate de către partea apărării în calitate de apelant și recurent, ele constituind motive ale cererilor de apel și recurs ordinar (*a se vedea pct. 3, 5, 8 și 11 a prezentei hotărâri*).

Așadar, instanța de apel, prin prisma prevederilor art. 414 alin. (5), 417 și 436 Cod de procedură penală, era obligată să se expună motivat, cu referire la probe și norme juridice, dacă ele se confirmă sau se infirmă.

La caz, o motivare în acest sens nu există, de vreme ce instanța de apel vis-avis de argumentul dacă **„prima instanță a judecat cauza în raport cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu”** a indicat doar printr-o frază generală și vagă că *„argumentul apelantului precum că învinuirea are caracter formal, Colegiul îl apreciază critic, or în ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriu sunt indicate circumstanțe concrete, inclusiv modul comiterii infracțiunii, iar sentința descrie starea de fapt...”*.

În același mod s-a procedat și referitor la argumentarea constatării instanței de recurs ordinar dacă **„estimarea unor probe prin prisma prevederilor art. 251 Cod de procedură penală, corespunde criteriilor de apreciere prescrise în art. 101 Cod de procedură penală”**, instanța de apel invocând doar că *„...nu au fost stabilite încălcări ale normelor procesuale penale ce nu pot fi înlăturate decât prin anularea actelor respective...”*, fără a face trimitere la normele juridice concrete ce permit o asemenea concluzionare.

Tot aici, se reține și că instanța de apel a omis să se expună asupra statuării instanței de recurs dacă **„poate fi considerată trecerea în revistă a probelor administrate o apreciere a probelor în sensul art. 101 Cod de procedură penală”** și dacă prin probele scrise enumerate (facturi, contracte, chitanțe, bonuri, etc., care cuprind date privind activitatea financiară a SRL „Asierto” și SRL „Constant Imobil”, a inculpatului și părții vătămate, în perioada anilor 2009–2012” nu a fost **depășită limita învinuirii indicate în rechizitoriu „aprilie 2009–octombrie 2009”**, **fără a concretiza care din acestea dovedesc că în perioada aprilie 2009–octombrie 2009 inculpatul ar fi primit și ulterior însușit 700000 lei și 25000 euro, și care din acestea confirmă sau infirmă versiunea apărării că în speță sunt prezente relații civile de împrumut.”**

Prin urmare, motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca o eroare de drept, or, necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă eroare de drept și temei de casare a hotărârii.

b) instanța de apel nu a soluționat fondul apelului, or nu există o coroborare între probele aduse în confirmarea învinuirii și cele prezentate în favoarea achitării inculpatului.

În susținerea celor expuse supra, Colegiul menționează că apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept și declanșează o continuare a judecării cauzei în

fond, producând un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat.

Din dispozițiile art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță, putând da o nouă apreciere probelor și fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, fiindcă dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (hotărârea CtEDO *Achina versus Romania*).

Reținând prevederile art. art. 100 alin. (4), 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, Colegiul evidențiază că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor și ea poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de normele de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, instanța de recurs menționează că aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depus de către organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se finalizează prin soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Mai mult, justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate din punct de vedere al coroborării lor, după veridicitate, relevanța, concludența și utilitatea acestora. Doar simpla enumerare a probelor, fără coroborarea lor, nu reprezintă efectuarea procesului de apreciere a probelor, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, iar hotărârea este bazată pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel.

Pentru a concluziona astfel, instanța de recurs reține că atât prima instanță cât și cea de apel nu au făcut o analiză și o coroborare între probele administrate.

La caz, prima instanță a doar a enumerat probele și le-a descris conținutul lor, iar instanța de apel le-a transcris pe cele indicate în sentința.

În continuare, instanța de apel a făcut o încercare de apreciere și coroborare a probelor acușării, reținând selectiv doar unele din ele (*a se vedea f.d. 99-103, vol. X*) și chiar dacă a indicat că de către apărare au fost administrate probe (*contractele făcute anti datate (f.d. 75-84, vol. II), declarațiile învinuitului din 25.07.2017 (f.d. 17-20, vol. II), hotărârea Curții de Apel Chișinău din 02.07.2014 (f.d. 101, vol. II), informația ridicată de la administratorul insolvenității, procesul-verbal de confruntare din 11.08.2017 (f.d. 133-137, vol. II), extrasele conturilor bancare de la BC „Moldova Agroindbank” (f.d. 177-202, vol. II), mijloacele bănești depuse de Cococenco Constantin (f.d. 199-196, 197 – verso, vol. II), informația parvenită la solicitarea apărării extrasele bancare de la BC „VictoriaBank” SA (f.d. 55-136, vol. III), informația parvenită de la Inspectoratul Fiscal (f.d. 99-107, vol. IV), scrisoarea Curții de Apel Chișinău (f.d. 144-145, vol. IV), informația parvenită de la executorul judecătoresc (f.d. 238-240, vol. IV), informația comunicată de către administratorul insolvenității (f.d. 67-69, vol. V), actul de control fiscal (f.d. 105-111) și scrisoarea nr. S438/E004 din 17.01.2022 parvenită de la BC „Moldova Agroindbank”) nu le-a dat nici o apreciere acestora și nu le-a coroborat cu probele acușării.*

Prin urmare, la rejudecarea apelului, nu a fost efectuată o analiză amplă, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității fiecărei probe în particular, precum și în ansamblu, prin coroborare, efectuând o analiză și motivare neconvingătoare a concluziilor sale, deviind astfel de la cerințele prevăzute de art. 384-397 Cod de procedură penală.

Totodată, omisiunea instanței de apel de a face o analiză a probatoriului administrat și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe în parte, este cu certitudine o lacună care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor urmând a fi înlăturată de instanța de apel, prin rejudecarea cauzei.

c) instanța de apel nu a motivat în fapt și în drept soluția pronunțată asupra acțiunii civile, ea neexpunându-se asupra afirmațiilor părții vătămate, conform căroră a primit de la Rusu Ion 10 000 euro, derogând de la prevederile art. 385 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală potrivit căroră la adoptarea hotărâri de condamnare, instanța urmează să soluționeze chestiunea dacă trebuie admisă acțiunea civilă, în folosul cui și *în ce sumă*.

d) instanța de apel nu a motivat hotărârea sub aspectul confirmării/infirmării învinuirii aduse lui Rusu Ion, or din lecturarea părții descriptive a hotărârii se constată că aceasta a transcris din doctrina juridică descrierea componentei de infracțiune prevăzută de art. 190 Cod penal, însă aceasta nu echivalează cu o motivare în sensul art. 6 CoEDO.

Împrejurările expuse atestă că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către*

instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO, rezultă că atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic-inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, admise de către instanța de apel, constituie erori de drept și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și de motivele casării, să înlăture erorile de drept admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

14. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Popil Angela, în numele inculpatului Rusu Ion, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2022 în cauza penală privindu-l pe **Rusu Ion XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată și pronunțată integral la 10 februarie 2023.

Președinte

CATAN Liliana

Judecători

PLĂMĂDEALĂ Ghenadie

MIRON Aliona

STRATULAT Galina

BEJENARU Iurie